

Վ.Կ. Կաթողիկոսի կիսարձանը, որ դրուած է ի ցոյց «Աշնան սալօնի» մէջ: Պարելպաճնակ մի խումբ հայեր ժողովրդական հանգանակութեամբ գնելով այն և յօրինել տալով նորա պղնձէ վերարտադրութիւնը, նուիրել են վեհափառ կաթողիկոսին որպէս երախտագիտութեան նշան և հիացման արտայայտութիւն արտասահմանի գաղութների կողմից նորին սրբութեան 85 ամեայ տարեդարձի առթիւ: Այս գաղափարն իրագործելու համար ընտրուած է մի Յանձնախումբ, իսկ հանգանակութեան մասնակցում են արտասահմանի բոլոր հայերը:

ՐԱՏԱՒԻԱՅԻ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մեր ձեռքն ընկաւ Նոր-Ջուղայի Ամենափրկչի վանքի տըպարանում, սոյն 1904 թուին լոյս տեսած «Ճարիոր տեղեկագիր հանրական ատենին յանձանձանաց Հայ ազգային հաստատութեանց Բատաւիոյ վասն 1903 ամիս գրքոյի, որ շատ խառն-ի խառն լինելով կազմած միջից հազիւ կարելի եղաւ իմանալ հետեւեալ տեղեկութիւնները.

«Հանրային ատենի հոգացողութեան ենթարկուած են հետեւեալ հայ հաստատութիւնները՝

Բատաւիայի ս. Յովհաննէս եկեղեցին, Նոյնտեղի հայոց «Մանուկ և Յարութիւն ուսումնարանը», Բատաւիայի բարեգործական «Հայկեան միաբանութիւնը», Նոր-Ջուղայի ազգ. հաստատութիւնները, այն է՝ կենդրոնական երկսեռ դպրոցները, Մ. և Յ. ուսումնարանները, Աղքատաց Արկղը, Ամենափրկչի վանքը և տպարանը, ս. Վատարինէ դպրոցը, Սանգիբարանի ս. Պօղոսի դպրոցը, ս. Մինաս և ս. Յովհաննէս եկեղեցիները:

Իժմադտաբար շատ աղօտ յիշատակութիւններ կան տեղեկագրում վերը յիշած ազգային հաստատութիւնների մասին, ինչպէս նաեւ առաջ չեն բերուած նոցա նիւթական և բարոյական դրութեան մասին մանրամասն տեղեկութիւններ, կայ միայն մի ընդհանուր խիստ համառօտ հաշուէկշիւ, որից երեւում է, որ ս. Յովհաննէս եկեղեցին 1903 թուին մուտք է ունեցել 187910,10 լի, իսկ ծախք 95600, լի, ունի կալուածներ և դրամով 92310,10 լի:

Կ. ՆԱԵԱՆԻ ՅՕՅԵԼԵԱՆ

Ինչպէս արդէն անցեալ անգամ հաղորդել էինք, նոյեմբերի 6-ին Ս. Պ. Բուրգում կատարուել է յայտնի գրագէտ և արեւելեան լեզուների մագիստրոս Վարապետ Յ. Սգեանի պետական ծառայութեան և գրական գործունէութեան յիսնամեա յօբելեանը:

«Լուսմայի» խմբագրութիւնը նոյեմբերի 5-ին ուղղել էր Պ. Բուրգի իւր աշխատակից պ. Ստեփան Գաբրիէլեանին հետեւեալ հեռագիրը.—

«Լուսմայի խմբագիրը խնդրում է Ձեզ լինել ներկայացուցիչ խմբագրութեանս կողմից և մատուցանել տաղանդաւոր յօրեկար հոգեւոր Կարապետ Սգեանին իւր շնորհաւորութիւնները նորա յի նամեայ անխնջ դարձունէութեան առիթով արքունի ծառայութեան ասպարիզում և բարձր գնահատութեան արժանի՝ Հայ պատմական գրականութեան գիտնական արդիւնաւոր ուսումնասիրութեան վերաբերմամբ. և յատուկ իմ կողմից»:

Յօրեկանը կատարուել է մեծ շուքով և խուռն բազմութեան ներկայութեամբ: «Լուսմայի» հետեւեալ համարում մինք կտանք այդ լուկայան և նշանաւոր հասարակական և գրական գործիչ ընդարձակ կենսագրութիւնը, պատկերը և յօրեկանի մանրամասն նկարագրութիւնը, իսկ առ այժմ հաղորդում ենք, որ յօրեկանի հանդէսն սկսուել է Ազգիս Վեհ. Հայրապետի շնորհաւորական կոնգակի ընթերցումով, որ կարդացել է պ. Ստեփան Մամիկոնեանը, ապա կարդացուել են ուղերձներ Մոսքուայի հայ գաղութից, Պ. Բուրգի Հայ եկեղեցական խորհրդականից, Պ. Բուրգի գաղութի կողմից, ապա խօսել է «Լուսմայի» ներկայացուցիչը և այլն և այլն:

Հետեւեալ կիրակի ճաշ է տուել պ. Նիկեանին Պ. Բուրգի հայ գաղութը, որ տւել է 6 1/2 ժամից մինչև գիշերուայ 1-ը:

Իւր յիսնամիայ ծառայութեան առիթով Ն. Մ. Թագաւոր Կայսրը բարեհաճել է շնորհել պ. Վ. Սգեանին իսկական գաղտնի խորհրդականի աստիճան:

ՊՐՕՖ. ՄԱՌԻ ՄԻ ՆՈՐ ԶԵՆՈՒՑՈՒՄ.

Անցեալ նոյեմբերի 25-ին, Պ. Բուրգի Արևելեան բաժնում Բարօն Վ. Բօզէնի նախագահութեամբ կայացած նիստում պրօֆ. Ն. Մառը կարդացել է մի զեկուցում Մոնղոլներին՝ քրիստոնեաներին անուանող «արկաուն» բառի մասին, որի ծագումը վաղուց զբաղեցրել է արևելագէտներին: Յարգելի պրօֆեսորը յայտնեց, որ ինքը ենթադրում է, թէ այդ բառը հայկական ծագում ունի Ը—ԺԳ դարերի միջև: Այս ժամանակամիջոցում կատարի կռիւ էր մղում երկու կրօնական կուսակցութիւնների մէջ. քաղկեդօնականների և նոցա հակառակորդների: Վերջիններս յաղթող հանդիսացան: Քաղկեդօնականները ստիպուած էին երկրից հեռանալ և գնալ զանազան կողմեր. նոցա մեծ մասը ընակուեցան Վրաստան և ձուլուեցան վրացիների հետ. միւս մասը դիմեց Բուլղարիա և Յունաստան. երրորդ մասը, որքնք առևտուրով էին պարապած, ուղղուեց դէպի Միջին Ասիա